

OTA PAVEL

Smrt krásných srnců

Období: 2. pol. 20. století (po r. 1945)

Literatura byla rozdělena na:

Oficiální: Majerová, Pujmanová, Řezáč

-typické žánry: budovatelský román, reportáž

Neoficiální: tajně přepisována, kolovala v uzavřených skupinách

Autoři nesměli publikovat: Fuks, O. Pavel, Körner, Hrabal, Páral

1. Vlna Českého Undergroundu: Hrabal, Baudy

Exilová - V tomto období jen část autorů přistupuje na spolupráci, většina odmítá (emigrace, nevydávají, neangažují se)

-chybí diskuze, literární kritika, hodnotné literární časopisy

-hlavním kritériem kvality je angažovanost, loajalita nebo aspoň snaha vyhovět režimu

-stále více působí cenzura => je narušený volný proces => snižování úrovně děl a tvorby vůbec

Autor: vlastním jménem Ota Popper

-prozaik, sportovních a biografických próz s tématy vlastního dětství, díla jsou plná humoru, stesku a moudrosti

-některé zfilmované (Smrt krásných srnců, Zlatí úhoři)

-vliv na jeho tvorbu měl hlavně jeho otec a okolí, kde žili (otec – Leo- žid- dobrodruh, rybář, snilek, obchodní cestující)

-harmonické dětství skončilo s příchodem okupace – po transportu jeho otce a obou starších bratrů Jiřího a Huga do koncentračního tábora žil sám s matkou, která nebyla židovského původu. Po skončení války se vrátili živí jeho bratři i otec.

-jeho vzpomínkové prózy vznikly na sklonku jeho života, čerpal z vlastního života, zejména z životních osudů jeho otce

-vypráví jednotně o smyslu lidské existence, ten vidí v tvořivém a neustálém boji za dosažení jakýchkoliv životních cílů

- působil jako sportovní redaktor v Československém rozhlasu

- Při zimní olympiádě v Innsbrucku (1964) u něj propukla vážná duševní choroba (zřejmě maniodepresivní psychóza), v jejímž důsledku se pokusil podpálit statek nad Innsbruckem. Kvůli této nemoci odešel do invalidního důchodu. Několikrát pobýval v psychiatrických léčebnách a zemřel předčasně na srdeční infarkt ve věku nedožitých 43 let

- Ota Pavel psal nenáročným jazykem, sám říkal: „píšu, jak mi huba narostla“. To umožnilo jeho povídkám oslovit nejširší vrstvy společnosti

Tvorba:

Smrt krásných srnců, 1971 – vzpomínková próza, vzpomínky na dětství a především na život autorova otce Lea, svérázného židovského obchodníka – zfilmováno v hl. roli s Karlem Heřmánkem

Jak jsem potkal ryby – opět vzpomínková kniha, v níž popisuje své zážitky z meziválečné doby, kdy s rodiči bydlel v Praze a společně jezdili "na letní byt" do domku přívozníka Karla Proška v Luhu pod Bánovem na Berounce (ve filmové verzi Zlatí úhoři jej ztvárnil Vladimír Menšík). Prostřednictvím přívozníka a svého tatínka, kteří byli oba vášniví rybáři, se seznámil se světem ryb a řek, který mu rychle učaroval a podmanil si jej na celý život.

- soubory kratších próz a črt o našich předních i méně známých sportovcích - **Plná bedna šampaňského, Pohár od Pánaboha**

Děj:

Kniha sedmi povídek, ve kterých Ota Pavel vzpomíná na šťastné dětství před válkou i hořký okupační úděl smíšené židovské rodiny. Hlavní postavou je autorův povedený otec Leo Popper, ne ideální, pokud šlo o malá milostná dobrodružství, se smyslem pro humor a láskou k rybám, vodě a vůbec. Další postavou je maminka, vzácně tolerantní k otcovým avantýrám, strejda Prošek z Luhu pod Bánovem, všeučel, král pytláků, sžitý s přírodou u Křivokláta a Berounky.

1. Povídka "Nejdražší ve střední Evropě"

Tatínek naletěl a koupil rybník pouze s jednou rybou. Když to zjistil, nenechal si nic líbit a pomstil se tím, že bývalému majiteli rybníka prodal tu nejdražší bednu na králíky v celé Evropě.

2. Povídka "Ve službách Švédska"

Poukazuje na tatínkovu podnikavost u firmy Elektrolux. V prodeji vysavačů a ledniček se stal mistrem světa, hlavně díky paní Irmě, do které byl tajně zamilován.

3. Povídka "Smrt krásných srnců"

Vypráví o tom, jak si odvážný otec dojel s Davidovou hvězdou na rozvrzaném kole pro srnce, aby jím nasýtil své syny, kteří měli odejít do koncentračního tábora. To už se bál i kurážný Prošek. Za pytláctví a přechovávání "žida" byla totiž smrt. Spolu s Proškovým divokým vlčákem Holanem se mu to skutečně podařilo; a možná právě ten srnec zachránil život Jiřímu, který měl po návratu z koncentračního tábora jenom 40 kg.

4. Povídka "Kapři pro Wehrmacht"

Odehrává se za války. Tatínkovi seberou jeho milovaný rybník, on to samozřejmě nemůže přenést přes srdce. Až do doby výlovů chodí "své" kapříky krmit. Jednou v noci je pak tajně všechny vyloví. Pak přijedou ten spodní buštěhradský rybník lovit sítěmi rybáři v uniformách wehrmachtu. Zpočátku velká sláva a všechno vyhlíží slibně, ale v rybníce kupodivu nic není a nikdo si to nedokáže vysvětlit a ta muzika vlastně hraje už jenom na počest otci, který s Davidovou hvězdou na kabátě vypálil Němcům rybník.

5. Povídka "Jak jsme se střetli s Vlky"

Krátká povídka o tom, jak Vlkové dali Otovi Pavlovi a jeho tatínkovi na prdel.

6. Povídka "Otázka hmyzu vyřešena"

Vypráví o tatínkových poválečných obchodech. Začne s prodejem mucholapek BOMBA - CHEMIK. Udělá s nimi terno, do svých obchodů zapojí také svého syna. Ale jak rychle uspěl, stejně tak rychle o svou slávu přišel. Přicházely mu telegramy typu: "Pane Popper. Mouchy nechcípají. Spravujou se! Jděte do prdele s takovým zázrakem! O pár let později tu samou mucholapku začali vyrábět Holanďané jako Sly Killer (Zabíječ much) a zaplavili tím Evropu.

7. Povídka "Králíci s moudrýma očima"

Popperovi prodali chatu a koupili si domeček U Radotína. Byla to jejich poslední štace tady na zemi a byla to štace šťastná. Tatínek si zavedl zvláštní chov šampaňských králíků a maminka zatím úspěšně pěstovala krocany, slepice a prodávala vajíčka. Takhle to táhli skoro deset let. Tatínek své králíky bral na výlety a jednou i na výstavu. Z té jel dotčený, že nevyhrál. Pak je všechny pustil na pasci. Domů se vrátil až ráno v tak zbědovaném stavu, že se maminka lekla a zavolala sanitku. Před odjezdem ještě pověsil na vrátka cedulku s nápisem PŘIJDU HNED a už nikdy nepřišel.

Literární druh: epika

Literární žánr: próza - povídka

Kompozice: chronologická, soubor 7 povídek, ich forma

Jazyk:

Autor používá hovorový jazyk => blízké čtenáři

Většinou se jedná o jednoduché příběhy vyprávěné v ich-formě, obsahuje i citové zabarvení, subjektivitu, autobiografičnost, vtip, humor, ale i smutný podtext

Pro knihu je typické časté použití přímé řeči a popisu

V líčení rodinných útrap dokázal Ota Pavel mistrovsky skloubit odlehčený tón s vážnými pasážemi. Díky vtipu a jednoduchému jazyku jsou Pavlova díla blízká řadovému čtenáři

Hlavní postavy:

Ota Pavel (Popper) - vypravěč, zaměřuje se převážně na svého otce, jenž je pro něj vzorem a příkladem; lásku k přírodě a rybaření získal Ota právě po něm.

Leo Popper - Otec Oty; snílek, potřeštěnec a přitom velký Pan obchodník, započal svou kariéru u firmy Elektrolux; jedná se o šarmančního muže, jemuž není cizí příroda, rybaření, ani krásné ženy

maminka Oty (Hermína) - tolerantní žena, která svému muži odpouští jeho prohřešky; vychovává 3 děti

Karel Prošek - známý a přítel rodiny Popperových; pán Holana, který mu vždy a věrně sloužil a doprovázel ho při pytláčení.

Holan - pes Karla Proška, vlčák, který pomůže Leovi obstarat maso pro syny

Téma a hlavní myšlenka díla:

Vzpomínání na dětství a dospívání Oty Pavla, na problémy s židovstvím. Popisuje, co potkalo jeho rodinu v předválečném, ve válečném a v poválečném období.

Knihy je sbírkou autobiografických próz, jejichž klíčovou postavou je tatínek Oty Pavla Leo Popper. V knize zachycuje útrapy války, ale stejně dobře píše o veselí a radosti v životě. Líčí zde také svůj obdiv k tatínkovi, velkému snílkovi a dobrodruhovi, který si v každé situaci věděl rady a nikdy neztrácel naději. S něhou vzpomíná na maminku, statečnou ženu, jež dokázala s nadhledem přijímat různé tatínkovy výstřelky. Z celé knihy je patrný silný autorův vztah k přírodě, k rybaření, sportu a rodné zemi.

Hlavní myšlenkou je ukázat vztah člověka s přírodou a jak je důležité mít i dobrý vztah v rodině. Poukazuje rovněž na obětavost rodičů, na jejich toleranci, sny a touhy.

...Holan seděl, jenom mrkal očima a prohlížel si dál mého tátu. Bylo jasné, že s ním nepůjde, nešel nikdy s nikým. Můj tatínek ho znovu prosil, jako neprosil nikdy nikoho, ale marně. Říkal mu Holane, Holanečku, ale bylo to zbytečné. Pak už začínal být zoufalý a byl na pokraji toho stavu, kterému se říká šílenství. Vyndal z kapsy tu malou plátěnou hvězdu Jude a ukazoval ji Holanovi a křičel:

"Já jsem teďka žid a žádný buřty nemám. Sám bych nějaký potřeboval. Jsem žid a potřebuju pro mý báječný kluky maso a ty mi ho musíš opatřit!"

...Oči psa a člověka se střetly. Dívaly se na sebe dlouho, snad celý věk, světla v nich zhasla a rozsvěcovala se, a co si říkaly, to se nikdo nedoví, protože oba jsou mrtvi a kdyby byli živi, nikdo by to nevěděl, protože oni sami to nevěděli. Snad nadávali na psí život, snad na židovský, ale to je všechno snad. Holan vstal, protáhl se a šel líně jako převoznický pes za svým tatínkem, jako by mu odjakživa patřil...